

17. Turvajärjestelyt ja poikkeusolot

Turvajärjestelyjen toteuttamiseen liittyvien ja poikkeusoloihin varautumista koskevien tietojen kohdalla olettamana on salassapito. Tietojen antaminen on tällöin mahdollista vain, mikäli se ei vaaranna näiden tarkoituksen toteutumista.

Turvajärjestelyillä suojataan sekä henkilöitä että elottomia kohteita. Henkilöiden turvajärjestelyihin liittyviä tietoja voivat olla esimerkiksi heidän päiväohjelmansa, kulkureittinsä tai heidän luotettavuudestaan annetut lausunnot. Rakennusten ja laitosten turvajärjestelyt voivat liittyä rakennepiirustuksiin, sisäänpääsyyn tai suojauksen tasoon. Julkisten rakennusten ohella kysymykseen voivat tulla myös yksityisten tahojen käytössä olevat rakennukset kuten esimerkiksi ydinvoimalat tai padot.

Rakennelmien kohdalla tärkeä turvajärjestely liittyy paloturvallisuuteen. Turvajärjestelyt voivat liittyä myös tieto- ja viestintäjärjestelmiin ja erityisesti niiden salassa pidettäviin suojaamistekniikoihin, salasanoihin, tiedonhallintajärjestelmiin ja yksityiskohtaisiin teknisiin kuvauksiin. Salassa pidettäviä tietoja liittyy myös poikkeusoloihin varautumiseen, väestönsuojeluun ja onnettomuustutkintaan.

Salassapito on mahdollista, jos tietojen antamisen voidaan katsoa yleistä turvallisuutta vahingoittavaksi tai vaarantavaksi. Salassapitoedellytykset eivät kuitenkaan täyty, jos tieto on tarpeen viranomaisen tehtävän suorittamiseksi. Esimerkiksi väestönsuojelusuunnitelmista on annettava tietoa niille, joiden on huolehdittava varautumisesta. Myös onnettomuuksien tutkintaselostuksia voidaan pitää julkisina, mikäli tietojen antaminen niistä ei haittaa onnettomuuden selvittämistä tai loukkaa uhrien oikeuksia. Haitan välttämisen, kuten esimerkiksi tietolähteen henkilöllisyyden salaaminen, liittyy usein tutkinnan keskeneräisyyteen. Tutkinnan etenemisestä tietoja voidaan antaa vain omaisille.

Edustusauton reitit ja matkustajat. Suomen Pankki ei voinut perustella edustuskäytössä olevan autonsa ajopäiväkirjojen salassapitoa pankin johtoon kuuluvien henkilöiden turvallisuudella ja turvajärjestelyjen onnistumisella. Tiedot ajoreittien ja osittain myös kuljetettavien henkilöiden henkilöllisyydestä olivat niin yleisluonteisia, ettei ollut ilmeistä, että turvajärjestelyjen tarkoituksen toteutuminen olisi julkistamisen seurauksena vaarantunut. Pankin itsensä mielestä johtokunnan ja sen vieraiden kuljetusajat ja -reitit eivät saisi olla yleisesti tiedossa edes jälkikäteen. (KHO 1375/6.6.2001)

Viranomaisen valvontatilintarkastuskertomus. Kansaneläkelaitos ei voinut perustella valvontatilintarkastuskertomustensa salassapitoa sillä, että ne olisivat sisältäneet tietoja viranomaisen tieto- ja viestintäjärjestelmistä. Kertomukset olivat viranomaisen laatimia asiakirjoja, jotka tulivat julkisiksi, kun asiat, joita ne koskevat, oli siinä viranomaisessa käsitelty loppuun. Valvontatilintarkastuskertomus voi olla luonteeltaan myös vastuuvapauspäätöksen valmistelua, joka tuli julkiseksi, kun päätös vastuuvapaudesta oli tehty. Jos asiakirjojen liitteisiin sisältyy salassa pidettäviä tietoja, viranomaisen on arvioitava niiden julkisuus erikseen. (KHO 87/22.1.2002)

Viranomaisen tulossopimukset. Viranomaisen tulossopimukset eivät ole luonteeltaan salassa pidettäviä, julkisuuslaissa mainittuja viranomaisen taktisia ja teknisiä menetelmiä ja suunnitelmia. Tapauksessa vanki oli pyytänyt kopioita rikosseuraamusviraston ja aluevankilan sekä aluevankilan ja vankilan välisistä tulossopimuksista, jotka sisälsivät tietoja mm. tulos- ja kehittämistavoitteista, tavoitteiden toteutumisesta, henkilöstöresursseista, määrärahoista ja tunnusluvuista. Aluevankila oli kieltäytynyt luovuttamasta asiakirjoja. (Hämeenlinnan HAO 09/0686/3 /18.11.2009)

Poikkeusolojen henkilöstövaraukset. Sotilasläänin esikunta sai valtaosaltaan salata tiedot poikkeusolojen toimintoja koskevasta yhteistyömuistiostaan, joka sisälsi turvajärjestelyihin ja puolustusvalmiuteen varautumista. Vain muistion ensimmäisestä lehdestä voitiin luovuttaa tietoja ilman, että muistion muu salattava osa tulisi tietoon. Asiakirjan pyytäjän mielestä salattava tieto ei voinut koskea sopimuksen allekirjoittajia eikä yhteistoimintaan osallistuvia tahoja. Sotilasläänin esikunnan mukaan salattaviin varautumisen yksityiskohtiin kuuluvat tehtävien hoidon varmistamiseksi myös suoritettujen henkilöstö-, ajoneuvo- ja toimintavaraukset. Sopimuksen osapuolia olivat puolustusvoimien ohella eräs kaupunki ja muutamat yhdistykset ja yritykset. (Helsingin HAO 436/19.6.2001)

Ilmailuhallinnon häiriöilmoitukset. Ilmailuhallinnon häiriöilmoitukset voitiin salata, kun oli epäiltävissä, että tietojen saaminen hankaloituisi, mikäli niitä käytettäisiin muuhun kuin lentoliikenneonnettomuuksien ehkäisemiseksi. Yksittäiset ilmoitukset ja tapahtumatiedot sellaisenaan eivät olleet välttämättä salassa pidettäviä. Asiakirjojen luonteesta kokonaisuutena kuitenkin johtui, että ilmailuhallinnolla oli mahdollisuus kieltäytyä luovuttamasta pyydettyä tietoa. (Helsingin HAO 02500/08/1203)

Huoltovarmuuskeskuksen ympäristölupa. Oikeus ei ratkaissut, mitkä Huoltovarmuuskeskuksen rakennushanketta koskevan ympäristölupahakemuksen osat olisivat salassa pidettävää aineistoa. Sitä vastoin Ympäristökeskuksen olisi tullut harkita, mitä hanketta koskevia tietoja on mahdollista ilmoittaa lupahakemusta koskevassa kuulutuksessa. Oikeus kehotti julkisuusarvioissa kiinnittämään huomiota ympäristösuojauslain 109 §:n 1 momenttiin, jonka mukaan toiminnan päästö- ja tarkkailutiedot sekä ympäristön laatu tiedot eivät ole salassa pidettäviä. (KHO 3009/3/01)